

"נקודה טובה מאס ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גיליון מספר 38 שנת תש"ף גיליון "פנחס" - יט' תמוז תש"ף, 11 ליולי 2020)

לע"נ אמו"ר ר' יוסף-חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "פנחס" - "מיהו יהודי"!!

בשנת 1958, במהלך ויכוח ציבורי ופוליטי סוער בשאלת **"מיהו יהודי"**, החליט ראש הממשלה דוד בן-גוריון, לפנות לחמישים מ"חכמי ישראל" כהגדרתו (אנשי רוח דתיים ו"חילונים" מישראל ומהתפוצות), בבקשה שיחוו את דעתם, מהו קנה המידה להגדרת ורישום אדם כ"יהודי" (דת ולאום) במרשם התושבים.

שאלה זו מהדהדת לעיתים גם כיום בחללה של הציבוריות הישראלית ויש אף הטוענים כי **הישראליות והצינונות** הן הן היהדות החדשה.

ההפטרה של פרשתנו - פרשת פנחס "מתכתבת" עם הפרשה ועוסקת אף היא במקרה של **קנאות**. אליהו הנביא נרדף על ידי אחאב ורעיתו איזבל. במר ליבו הוא פונה אל ה' כשתלונתו עוסקת בהתנהגותו של העם: בני ישראל **"עֲזְבוּ" (את) בְּרִיתְךָ**. "אֶת מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחָרֶב וְאֶתֶר אֲנִי לְבָדִי וְיִבְקֶשׂוּ אֶת נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ" (מלכים א' יט, י). ואני אליהו, **מקנא לכבודך** ריבוננו של עולם ותובע את **עלבונוך**: "קנא קנאתי ל-ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת" (שם).

אליהו הנביא מתלונן על עם ישראל בפני הקב"ה ולכאורה, בצדק רב. והנה, בניגוד למעשהו של פנחס, **קריאת הקנאות של אליהו איננה לרצונו של הקב"ה**. וכך, מוצא אליהו הנביא את עצמו כשהוא "מודח" מתפקידו ומצטווה למנות את אלישע ליורשו ומחליפו.

בשולי הדברים נעיר, כי אין חולק על גדלותו של אליהו הנביא, שעוד נכוננו לו תפקידים רבים (יבוא לבשר על הגאולה ולהחיות המתים ועוד). אולם נביא הוא איש קשר בין הקב"ה לעם ישראל (מעין "שגריר"). הוא מייצג את הקב"ה מול העם אבל גם מייצג את העם מול הקב"ה. ומי שכועס כך על העם, לא יכול לייצג את העם מול הקב"ה. וכנראה שלכן הקב"ה החליט להעביר אותו מתפקידו זה.

מהי טענתו של אליהו הנביא? **"כִּי עֲזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** (שם).

מתברר כי העם החל לעבוד עבודה זרה והפסיק למול את בניו. והכותרת שנותן אליהו הנביא לריחוק הנורא הזה של העם מאלוקיו הוא: **"עֲזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** (שם) - **"עזבו בריתך שִׁפְרָתָ עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי"** (רד"ק, שם).

הקב"ה כרת **ברית עולם** עם אברהם אבינו וזרעו (בראשית יז). ברית האומרת שאנו - **עם סגולה, עמו של הקב"ה**, מקבל את התפקיד להיות **אור לגויים** - חלוץ הרוחני לעולם כולו. העם שיביא את האמונה באל אחד ואת האידאלים האלוקיים לעולם כולו. ברית שנכרתה עם אברהם אבינו והתחדשה עם עם ישראל במעמד מתן תורה, בהר סיני.

במעמד הברית עם אברהם אבינו, הבטיח הקב"ה את ארץ ישראל לזרעו של אברהם וגם **מְצִיָּה** אותו על **מעשה ברית המילה**. מעשה שהוא **כריתת וחיזוש הברית** בין האדם לקב"ה. מעשה שגם חוקק בבשרינו את **אות הברית**, בינינו לבין בוראינו.

"נקודה טובה מאסצ' ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

ריבונו של עולם, עם ישראל עזב אותך וביטל את הברית אתך (ח"ו), טוען אליהו הנביא במר ליבו. לא! עונה לו הקב"ה. זו נפילה זמנית. הברית ביני לבין עם ישראל הינה חזקה ואינסופית ועם ישראל עוד יתקן את דרכיו ויחזור לתלם.

זאת ועוד. אמר לו הקב"ה לאליהו, מעתה ואילך, בכל מקום בו בני ישראל יעשו ברית מילה - יקיימו את ברית הקודש, **יחדשו את ה"ברית"** עם הקב"ה ויחקקו בבשרם את אות הברית, אתה תהיה נוכח שם. **והפה שהעיד שישראל עזבו ברית, הוא יעיד שעם ישראל ממשיך לקיים את הברית.** (פירוש הסולם לזוהר - בראשית, לך לך). ואכן, על פי חז"ל אליהו הנביא זכה לכינוי **מְלַאךְ הַבְּרִית** (מלאכי ג, א) וזהו מקור למנהג, שהתקינו לעשות כסא הכבוד לאליהו בכל ברית מילה.

ונחזור לשאלת **מיהו יהודי** בה פתחנו. 37 מתוך 45 התשובות שבן גוריון קיבל, ראו בגישה ההלכתית את התשובה הראויה והנכונה. יהודי הוא בן לאם יהודיה, או מי שהתגייר כהלכה.

אולם, לאור עדותו המתחדשת של אליהו הנביא בכל יום ובכל ברית, ראוי להוסיף גם ובנוסף, את **המבט הפנימי**.

ריבונו של עולם - בני ישראל לא עזבו את בְּרִיתְךָ. הם קיימו אותה אפילו בימי מצור ומצוק. באינקוויזיציה ובשואה ומאחורי מסך הברזל.

ברית העולם, חיה וקיימת. ויותר מששמרו ישראל על הברית עם הקב"ה, היא עזרה להם לשמור על זהותם היהודית וסייעה בהישרדותם (בהשאלה לדברי הסופר אחד העם, בנושא השבת).

ולכן, יהודי צריך לראות עצמו **כחולית המשך בשרשרת הברית שבין הקב"ה לעם ישראל.** וזהו אולי המאפיין העיקרי של פנימיות היהדות - הלכה למעשה.

יהודי הוא מי **שמחדש את הברית** וכורת אותה מחדש, תוך שהוא **חוקק** את העובדה הזאת בבשרו של בניו, של הדור הצעיר - **דור העתיד**.

יהודי הוא מי שרואה את עצמו חלק מן המהלך האלוקי של אור לגויים, גם ברמתו האישית וגם ברמה הלאומית.

הברית שהקב"ה כרת עם אברהם אבינו והתחדשה בסיני, היא חיה וקיימת. בידינו הדבר להעביר אותה לדור הבא.

ואליהו הנביא, הוא ימשיך להגיע לבריתות ולהעיד כי הברית בין הקב"ה לעמו היא ברית עולם. ובמהרה גם יבוא אלינו עם משיח בן דוד (מתוך פיוט למוצאי שבת).

מרכת שבת טובה, אשה רוח

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**